

SZZ SESTÁVÁ Z DÍLČÍCH DISCIPLÍN:

Povinná část

- 1) OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
- 2) PEDAGOGIKA (16 okruhů)
- 3) PSYCHOLOGIE (16 okruhů)
- 4) PROFILUJÍCÍ SLOŽKA S METODIKOU (20 okruhů)
 - a. SPECIFIKA PRÁCE VYCHOVATELE (10 okruhů)
 - b. METODIKA ZÁJMOVÉ ČINNOSTI (10 okruhů)

Studující si vylosuje **po jednom okruhu z předmětů pedagogika a psychologie**. Z profilující složky s metodikou si studující vylosuje celkem **okruhy dva**: jeden okruh z oblasti a) specifika práce vychovatele a z oblasti b) metodika zájmové činnosti (tzn. metodika zájmové činnosti, které se v průběhu studia věnoval*a – environmentální, dramatická nebo tělesná výchova). Pokud bude relevantní, ke každému okruhu si student*ka připraví množství praktických příkladů, nebo předloží rozlišné práce ze svého portfolia, které nastřádal*a během celého studia (jedná se o seminární a závěrečné práce z jednotlivých předmětů, reflektivní deníky z praxí, aj.). Představení vylosovaných okruhů a rozprava nad nimi se členy komise trvá zhruba 30 minut.

Na obhajobu bakalářské práce se student*ka připraví dle dohody s vedoucím BP (forma prezentace BP není striktně stanovena). Na obhajobu bakalářské práce má studující zhruba 20 minut i s dotazy od členů*ek zkušební komise.

1) OBHAJOBA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vypracováním bakalářské práce má student*ka prokázat schopnost samostatně využívat teoretické a metodologické poznatky získané během studia a aplikovat je při řešení konkrétního problému nebo objasňování daného jevu v oboru vychovatelství. Bakalářskou práci je možno pojmut jako teoretickou, výzkumnou, event. i jako metodickou s výzkumnou evaluací navrhovaného metodického postupu (programu atd.).

V teoretické práci student*ka prokazuje, že prostudoval*a dostupnou literaturu k danému tématu, je schopen*a problematiku analyzovat, jasně vyložit a obohatit o další teoretické závěry. Ve výzkumné práci shromáždí studující, vedle poznatků získaných studiem literatury, také empirické údaje dosažené vlastním výzkumem, které správně utřídí, analyzuje, syntetizuje a interpretuje. Zdrojem metodické práce může být autonomní výtvar studenta*ky nebo aplikace již vytvořeného edukačního obsahu, který je nějakým způsobem evaluován (viz Standardy závěrečných prací KSoP).

Při obhajobě BP se studující zaměří ve své prezentaci především na:

- Přesnou formulaci problému a cíle BP
- Obsahové zdůvodnění, východiska BP (filozofie, paradigma), též zdůvodnění řešené problematiky v rámci studovaného oboru
- Objekt, smysl a cíl výzkumu (formulace hypotéz, předpokladů, výzkumných cílů a otázek, atd.)
- Odůvodnění a obhajoba zvolených metod zpracování BP a výzkumu
- Analýza a interpretace získaných dat nebo údajů
- Reakce na připomínky vedoucího a oponenta
- Shrnutí a hlavní přínos celé BP
- Samostatné představení a obhajoba BP trvá cca 10 minut, následuje zodpovězení dotazů členů komise a diskuse.

2) PEDAGOGIKA

1. Pedagogika a její místo mezi vědami, struktura pedagogiky jako oboru, členění pedagogických disciplín, znaky, pojmy, institucionální základna (odborné časopisy, konference, instituce) + rozdíl v pojetí intuitivní pedagogiky a pojetí vědního oboru v kontextu edukační praxe.
2. Charakteristika cíle jako základní pedagogické kategorie. Bloomova taxonomie (struktura, smysl, revize, příklad). Kritéria správného definování výukového cíle.
3. Didaktické kategorie v činnosti vybraných pedagogů: didaktické prostředky (např. (Melanchton, Freinet, Fröbel), principy (Komenský, Rousseau, Makarenko), didaktické metody (scholastika, Herbart, Příhoda), organizační formy výuky (Sókratés, Bakule, Neill).
4. Koncepty a východiska ve výchově 21. století (spravedlnost, diverzita a práce s jinakostí). Vliv prostředí na rozvoj jedince, typologie prostředí, rozdělení prostředí (dělení podle prostoru, povahy činnosti, charakteru, teritoria a působících podnětů). Charakterizujte negativní vlivy prostředí, ohrožení prostředím a rizikové faktory. Stav sociálního vykořenění.
5. Pedagogizace prostředí dnes a v souvislosti s historickým vývojem pedagogických profesí (představte a vysvětlete koncepce: don Bosca, Pestalozzi, Štorcha, Bakule). Praktické uplatnění absolventů*ek a aktuální právní rámec pomáhajících profesionálů v oboru vychovatelství.
6. Charakteristika doby a výchovy v antice (starověké Řecko): postavení mužů, žen a dětí, athénská společnost a sociální vyloučení, ideál kalokagathia, Platón a mýtus o jeskyni, stoicismus a jeho učení, význam starořeckého theoros.
7. Charakteristika doby a výchovy ve středověku: význam vzdělanosti a kultury v raně středověké Evropě, volný čas ve středověku (svátky, hry, požitky těla), vzdělanost a vyloučení, církevní řády a vzdělání, scholastika (Abélard, Akvinský), vznik a podstata univerzit.
8. Reforma lidové kultury v době pozdního středověku a novověku, působení katolických a protestantských kněží, resp. církevních řádů (Jednota bratrská, jezuité) na lidové vrstvy, vliv hermeneutiky humanismu.
9. Pedagogické myšlenky a pansofické snahy Jana Ámose Komenského vedoucí k nápravě věcí lidských. Význam Komenského myšlenek pro sociální pedagogiku.
10. Osvícenství a jeho vliv na výchovu a vzdělání: Rousseau jako kritik doby, Locke, encyklopedisté (Diderot), filantropisté (Basedow) a tzv. moderní paradigma ve vzdělávání, charakteristika činnosti tzv. Společností (učené společnosti, salony, čtenářské společnosti, obecně prospěšné hospodářské společnosti).
11. Sociální pedagogika v průběhu 19. století: činnost sociálních utopistů (například Owen), edukační působení Pestalozziho, Fröbela, Tolstého, Herbart a herbartismus.
12. Společenské příčiny vzniku alternativních směrů v pedagogice na přelomu 19/20. století a jejich vývoj: waldorfská pedagogika, pedagogika Montessori, Daltonský plán, Jenský plán.
13. Postmoderní situace a její odraz v pedagogice: informační společnost, masifikace terciárního vzdělání, prolínání tradiční a alternativní pedagogiky, intuitivní pedagogika (Ahlbom, škola Solvik), antiautoritativní pedagogika (A. S. Neill), antipedagogika H. von Schoenebecka, kooperativní výuka (Kasíková), autentické učení.
14. Inkluzivní vzdělávání v ČR a jeho institucionální základna (metodiky, vyhlášky, instituce, strategické dokumenty). Vzdělávání a sociální spravedlnost: Socioekonomické prostředí a vliv na sociální inkluzi, teorie

determinovanosti kognitivních schopností (Jensen, Berstein, Bloom, Bourdieu), rovný přístup ke vzdělání, konstrukt sociálně znevýhodněný žák.

15. Kurikulum (definice, institucionální základna, trendy). Charakteristika a vize rámcového vzdělávacího programu (klíčové kompetence, průřezová témata, očekávané výstupy). Srovnání s kurikulární reformou Příhodovy jednotné vnitřně diferencované školy.
16. Vznik a význam organizované činnosti ve volném čase v 19. – 20. stol. (YMCA, YWCA, Sokol, Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, Liga lesní moudrosti atd.) Kritické zhodnocení vývoje v ČSSR po roce 1948. Přehled sdružení a organizací pečujících o výchovu a vzdělávání ve volném čase ve vybraných v ČR po roce 1989. Orientační přehled organizací v evropských zemích ve světě.

Základní literatura z pedagogiky:

BENDL, S. Vychovatelství. Praha: Grada, 2015.

BERTRAND, Y. Soudobé teorie vzdělávání. Praha : Portál, 1998.

CIPRO, M. Galerie světových pedagogů. Praha : M. Cipro, 2002.

FLOSS, P. Poselství J. A. Komenského současné Evropě. Brno: Soliton, 2005.

KASPER, T. & KASPEROVÁ, D. Dějiny pedagogiky. Praha: Grada, 2008.

KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2014.

LECHTA, V. Inkluzivní pedagogika. Praha: Portál, 2016.

POHNĚTALOVÁ, Y., & VÁCLAVÍK, V. Alternativní edukační koncepce v současné pedagogické praxi. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 2017.

TANNENBERGEROVÁ, M. Průvodce školní inkluzí aneb Jak vypadá kvalitní základní škola současnosti? Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016.

VÁŇOVÁ, R. Československé školství ve 30. letech: (Příhodovská reforma). Praha: Pedagogická fakulta UK, 1995

VÍTKOVÁ, M. (ed.) Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální. Brno: Paido, 2004

Bílá kniha. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR. (aktuální znění)

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. (aktuální znění)

Další doporučení literatura:

KOMENSKÝ, J. A. Didaktika analytická. Brno: Tvořivá škola, 2004.

GRAY, P. Svoboda učení: jak nechat děti rozhodovat o svém vzdělávání . Praha: PeopleComm, 2016.

NEHYBA, J. Reflexe v procesu učení: desetkrát stejně a přece jinak--. Brno: Masarykova univerzita, 2014.

RÖHNER, R. a H. WENKE. Daltonské vyučování: stále živá inspirace. Brno: Paido, 2003.

STROUHAL, M. Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny. Praha: Grada, 2013.

TRETERA, I. (2006). Nástin dějin evropského myšlení: od Thaléta k Rousseauovi. Praha: Paseka. 2006.

3) PSYCHOLOGIE

1. Hlavní psychologické disciplíny a vztah psychologie k jiným vědám, zejména k filozofii, pedagogice, sociologii, biologickým vědám a medicíně. Příklady využití psychologie v těchto oblastech. Využití psychologie v práci vychovatele*ky.
2. Základní psychologické koncepce: hlubinná psychologie, tvarová psychologie, behaviorismus, fyziologie vyšší nervové činnosti, humanistická psychologie, transpersonální psychologie a jejich současné hodnocení. Kategorie osobnosti v psychologii. Některé teoretické koncepce osobnosti. Struktura osobnosti. Vlastnosti osobnosti. Typologie osobnosti.
3. Poznávací (kognitivní) procesy. Čítí, vnímání, představivost. Asociační zákony. Kognitivní styly. Kognitivní psychologie. Myšlení. Názorné a nenázorné v kognitivních procesech. Myšlenkové operace. Konvergentní a divergentní myšlení. Poruchy poznávacích procesů. Psychologie řeči. Řeč a jazyk. Poruchy řeči z psychologického hlediska.
4. Psychologie paměti a učení. Fáze, druhy a typy paměti. Paměť a učení. Dlouhodobá a krátkodobá paměť. Zapamatování a zapomínání. Trénink paměti. Poruchy paměti. Pozornost a vědomí, jejich vymezení v psychologii. Vlastnosti pozornosti. Poruchy vědomí a pozornosti. Učení - typy učení, podmínky učení. Učení jako celoživotní proces.
5. Emoce a potřeby. Chápání emocí a citů v psychologii. Psychofyziologie emocí. Klasifikace emocí. Afekt a nálada. Poruchy emocionality. Kultivace emocí. Emoční x inteligenční kvocient. Motivace. Aktivační faktory osobnosti (zájmy, potřeby, hodnoty, ideály). Motivy a jejich klasifikace. Moderní a klasické teorie emocí a motivace.
6. Schopnosti a inteligence. Vlohy, schopnost, nadání, talent. Inteligence - porovnání několika vybraných teorií inteligence (např. Spearman, Gardner, Stenberg). Měření inteligence. Poruchy schopností. Mentální retardace. Problém interkulturality v měření inteligence - culture fair testy, dynamické testování.
7. Kategorie vývoje v psychologii. Předmět ontogenetické psychologie. Zákony vývoje. Biologické a sociální ve vývoji člověka. Periodizace psychického vývoje dle vybraných autorů (např. Freud, Erickson, Piaget, Kohlberg).
8. Období novorozence, kojence a batolete z hlediska psychologie. Deprivace a subdeprivace. Psychologické charakteristiky předškolního věku. Dětská hra a kresba. Školní zralost.
9. Psychologické otázky období mladšího školního věku a pubescence. Psychologie morálního vývoje. Diagnostika psychického vývoje.
10. Psychologie adolescence. Vývojové fáze a principy tohoto období. Vývojová krize. Hledání identity, subklutury. Profesionální orientace. Psychologické otázky sexuality a její vývoj, aspekt sexuality a společnost. Rizikové aspekty adolescence. Vývojové úkoly hledání identity a dospělosti v pojetí různých autorů (např. srovnání Piaget x Havighurst).
11. Dospělost a její fáze. Psychologie partnerství. Vývojový cyklus rodiny. Psychologie a psychohygienu rodiny. Diagnostika rodiny. Rodiny funkční x dysfunkční. Proměny partnerství a rodiny v současné společnosti.
12. Předmět zájmu interkulturní psychologie. Vznik interkulturní psychologie, principy a základní pojmy. Dimenzionální přístup ke zkoumání rozdílů mezi kulturami – jeho přednosti a omezení. Srovnání vybraných pojetí (např. Shaloma Schwartze, Geerta Hofstedeho, atd.). Testování v interkulturní psychologii.
13. Interkulturní specifika osobnosti: emoce, jazyk, inteligence, myšlení. Vliv kulturních faktorů na kognici. Kognitivní styly a jejich souvislost s kulturou. Kulturní determinanty myšlení a inteligence. Flynnův efekt. Emoce a kultura - rozdíly

v prožívání. Interkulturní teorie emocí. Jazyk - vznik a principy lidského dorozumívání. Sapir - Whorfova hypotéza. Konflikty mezi lidmi a kulturami, jak vznikají, jak je řešit. Teorie NVC.

14. Sociální psychologie jako spojnice mezi psychologíí a sociologií. Hlavní oblasti sociální psychologie. Socializace. Jedinec a sociální prostředí. Vliv sociálního prostředí na utváření osobnosti. Sociální chování. Sociální skupina, její struktura a dynamika. Klasifikace skupin. Sociální role. Typologie sociálních rolí ve skupině. Vliv skupiny na chování jejích členů.

15. Agrese a afiliace v různých sociálních kontextech. Teorie agrese, druhy agrese. Faktory ovlivňující vznik agrese. Agrese a média. Definice afiliace. Psychologické aspekty přitažlivosti. Přátelství jako druh vztahu. Láska jako druh vztahu.

16. Sociální percepce. Vnímání a posuzování druhých lidí. Percepční stereotypy. Atribuce. Utváření obrazu o jiném člověku. Postoje a jejich funkce. Formování a změny postojů. Předsudky. Vznik předsudků. Xenofobie.

Základní literatura z psychologie:

ATKINSONOVÁ, R. L. ad. (2012). Psychologie Atkinsonové a Hilgarda. Praha: Portál.

ČENĚK, J., SMOLÍK, J. (2016). Interkulturní psychologie. Vybrané kapitoly. Praha: Grada.

DENGLEROVÁ, D. (2015). Testování kognitivních schopností u dětí v kulturně rozmanité společnosti. Brno: MUNI Press.

DRAPELA, V. (20017). Přehled teorií osobnosti. Praha: Portál.

EYSENCK, Michael W. a Mark T. KEANE (2008). Kognitivní psychologie. Praha: Portál.

HAMILTON, I. S. (1999). Psychologie stárnutí Praha: Portál.

HAYESOVÁ, N. Základy sociální psychologie. Praha: Portál. 2003

HEWSTONE, M.; STROEBE, W. (ed.). Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. 769 s. ISBN 80-7367-092-5.

HOSKOVEC, J. aj. Psychologie XX. století. Praha: Karolinum, 2002.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ (2006). Vývojová psychologie. Praha: Grada.

MACEK, Petr (2003). Adolescence. Praha: Portál.

NAKONEČNÝ, M. (2013). Lexikon psychologie. Praha: Vodnář.

NAKONEČNÝ, M. (2016). Obecná psychologie. Praha: Triton.

ŘÍČAN, Pavel (2004). Cesta životem. Praha: Portál.

STERNBERG, R. J. (2002). Kognitivní psychologie. Praha: Portál

4) PROFILUJÍCÍ SLOŽKA S METODIKOU (20 okruhů)

a. SPECIFIKA PRÁCE VYCHOVATELE (10 okruhů)

1. Specifika pedagogické komunikace a interakce v práci vychovatele*ky, vliv sebepojetí vychovatele*ky na jeho/její pedagogické jednání. Komunikace verbální (mluvený i psaný projev) a neverbální. Formy partnerské a nehierarchické komunikace v práci vychovatele*ky. Komunikační pravidla. Možné přístupy řešení konfliktní komunikace. Sebereflexe v komunikaci.
2. Výchova a vzdělávání v době globálních změn v postmoderní společnosti (globalizace, vliv médií a technologií na výchovu). Přístupy vychovatelů*ek k jinakosti a práce s diverzitou ve školním prostředí, adaptační strategie dle J.W. Berryho. Osobnost vychovatele*ky a jejich uplatnění na trhu práce.
3. Etopedie – základní východiska a terminologie, vznik oboru, mezinárodní souvislosti. Etopedie dnes. Terminologie oboru. Výzkumy a přínos pro praxi. Přístupy ke klasifikaci poruch chování – vymezení cílové skupiny. Prevence kázeňských problémů – škola, třída, pravidla kázně, hodnocení, vztahy, efektivita výuky.
4. Definice specifických poruch učení. Charakteristika jednotlivých poruch (čtení, psaní, počítání, kreslení, hudebnosti, obratnosti), jejich etiologie a projevy. Charakteristika poruch pozornosti (ADD), poruch pozornosti s hyperaktivitou (ADHD).
5. Základní témata sociální práce a sociální pedagogiky v kontextu dalších pedagogických disciplín (význam sociální práce a sociální pedagogiky pro vychovatele*ky), metody sociální práce a jejich využití v práci vychovatele*ky. Spolupráce vychovatele*ky s dalšími mimoškolními subjekty sociálního systému ČR (tzv. sociálními službami).
6. Význam hudebně-pohybových aktivit v práci vychovatele. Využití hudebně-pohybových aktivit v praxi (konkrétní příklad, názorná situace), např. při práci s písní a říkadly, s poslechovou skladbou, s lidovým či moderním tancem. Rytmické a instrumentální činnosti. Hudebně-pohybové aktivity při práci s dětskou literaturou. Individuální tvořivost a sociální učení v rámci hudebně-pohybových aktivit.
7. Význam kreativity a spontánního výtvarného projevu pro rozvoj dítěte. Autenticita a vlastní zkušenost ve výtvarné tvorbě. Vnímání, sdílení a reflexe výsledků tvorby a kreativního procesu. Rozvoj smyslové citlivosti prostřednictvím výtvarných činností. Možnosti výtvarného vyjádření, rozvoj tvořivého myšlení.
8. Pedagogika ve volném čase a zážitková pedagogika (definice, předmět, funkce, principy a metody výchovy a učení ve volném čase.). Aktivity a činnost ve volném čase obsahová náplň, klasifikace, význam, metody a formy práce. Definice her a jejich atributy, výchovný význam her. Výchovný systém Setona, Svojsíka, Foglara a jejich pojetí hry v mimoškolních organizacích, Hahn a pedagogika zážitku. Zkušenostně reflektivní učení (Kolbův cyklus učení/Korthagenův model učení). Subjektivní a objektivní nebezpečí při výchově zážitkem. Prevence syndromu vyhoření lektorů.
9. Metodická obsahově programová příprava volnočasových akcí a zážitkově orientovaných kurzů. Jak tvořit dramaturgii a scénář kurzu, jak reagovat na změny hry. Typologie cílových skupiny a typologie her (seznamovací, aktivizační, strategické, sociální, environmentální a ekologické, globální, simulační, zpětnovazební, aj.). Tzv. hry dlouhodobé (např. celotáborové a celoroční) při práci se stálými kolektivy. Práce s legendou a s literárními předlohami a jejich přeměna v motivační kostru her. Práce s motivací účastníků. Příprava metodiky her na volnočasovou akci.

10. Zajištění, příprava a vedení akcí ve volném čase z obsahově formálního hlediska v různých oblastech: programové, výchovně-vzdělávací, hospodářsko-ekonomické, zdravotní, technické apod., právní předpisy, zákony, vyhlášky a normy při práci s dětmi a mládeží a při pořádání rozličných akcí. Bezpečnostní předpisy, Hygienické směrnice, Zdravotní deklarace, GDPR, Lesní zákon atd. Dělení volnočasových akcí (dle délky, způsobu realizace). Základní personální obsazení (tým, dělení rolí a pozic) volnočasových akcí a zážitkově orientovaných kurzů.

Základní literatura profilující složky s metodikou:

HOFBAUER, B. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004.

GULOVÁ, L. Sociální práce pro pedagogické obory. Praha: Grada, 2011.

KNOPOVÁ, B. Činnosti hudebně pohybové v systému hudebního vzdělávání na ZŠ a SŠ: (didaktika hudební výchovy). Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005

PÁVKOVÁ, J. aj. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 1999.

ROSENBERG, M. B. Nenásilná komunikace - řeč života. Praha: Portál, 2012.

STARÁ, J. et al. Globální rozvojové vzdělávání v přípravě budoucích učitelů. Praha: Člověk v tísní, 2015

ŠEĎOVÁ, Klára, Roman ŠVAŘÍČEK a Zuzana ŠALAMOUNOVÁ. Komunikace ve školní třídě. Praha: Portál, 2012.

UŽDIL, J. Čáry, klikyháky, paňáci a auta: výtvarný projev a psychický život dítěte. Praha: Portál, 2002

VOJTOVÁ, Věra. Kapitoly z etopedie I. Přístupy k poruchám emocí a chování v současnosti. Brno: Masarykova univerzita, 2013

Další doporučení literatura:

KORTHAGEN, F. Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů. Brno: Paido, 2011.

NĚMEC, J. Od prožívání k požitkářství. Výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky. Brno: Paido, 2002.

SCHOENEBECK, H. Škola s přívětivou tváří: skutečnost a představa. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001.

VÁŽANSKÝ, M. & SMÉKAL, V. Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido, 1995.

b. METODIKA ZÁJMOVÉ ČINNOSTI (10 kruhů)

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA:

1. Environmentální výchova - cíle a ukotvení: Cíle environmentální výchovy (EV) a zakotvení EV ve vzdělávacím systému ČR; specifika didaktických přístupů s ohledem na věk žáků a cíle EV; podpůrný systém pro EV (ekocentra, nabídka EVP, role koordinátora EV)

2. Vztah k přírodě: Rozvíjení vztahu k přírodě, kontakt s přírodou, environmentální senzitivita; venkovní výuka a přírodní zahrady; vztah k živým tvorům a chovatelství v EV

3. Lokálnost a vztah k místu: Rozvíjení vztahu k místu, význam lokálních vazeb v EV; práce v komunitě, service learning a lokální projekty; místně zakotvené učení - principy a význam z pohledu EV

4. Environmentální postoje a hodnoty: Vztah jedince k ŽP, základy environmentální etiky; rozvoj environmentální postoje a hodnot; formování pohledu na svět prostřednictvím EV, vize pozitivní budoucnosti

5. Přírodní zákonitosti: Základní ekologické pojmy a zákonitosti, jak rozvíjet jejich porozumění; koncept ekosystémových služeb; rozvoj badatelských dovedností
6. Ochrana přírody a biodiverzita: Vymezení a hodnota biodiverzity; principy a systém ochrany přírody; interpretace místního přírodního dědictví
7. Environmentální problémy: Význam odhalování environmentálních problémů, osvěta; aktuální lokální a globální environmentální problémy; rolové a simulační hry a porozumění konfliktům v EV
8. Změna klimatu a klimatické vzdělávání: Příčiny a důsledky; mitigační a adaptační opatření, osobní a systémová řešení; klimatické vzdělávání a jeho cíle a principy
9. Připravenost jednat: Rozvoj akčních kompetencí, přesvědčení o vlastním vlivu (empowerment); projektová výuka, participace žáků a dlouhodobé podpůrné programy; odpovědné jednání jednotlivce, ekologická stopa a ekospotřebitelství
10. Udržitelnost: Koncept udržitelného rozvoje, cíle SDGs, kompetence GreenComb; planetární meze a meze růstu; občanská participace - aktuální studentská hnutí

Základní literatura z environmentální výchovy:

CORNELL, Joseph Bharat. Objevujeme přírodu: učení hrou a prožitkem. Praha: Portál, 2012.

ČINČERA, Jan. Environmentální výchova: cesty a křižovatky. Trenčín: Špirála – sieť environmentálne výchovných organizácií, 2015.

DANIŠ, Petr. Děti venku v přírodě: ohrožený druh?: proč naše děti potřebují přírodu pro své zdraví a učení. Praha: MŽP, 2016.

DANIŠ, Petr. Klima je příležitost: opravdová řešení pro naši budoucnost na Zemi. Praha: Tereza, vzdělávací centrum, z.ú., 2023.

DANIŠ, P., BŘEZOVSKÁ, R., ČINČERA, J. et al. Klima se mění – a co my?: proč a jak se učit o změně klimatu : doporučení Pracovní skupiny pro klimatické vzdělávání Rady vlády pro udržitelný rozvoj ČR. Praha: MŽP, 2021.

KRAJHANZL, Jan. Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí. Brno: Lipka a MUNIpress, 2014.

LIBROVÁ, Hana. Vlažní a váhaví. Kapitoly o ekologickém luxusu. Brno: Doplněk, 2003.

ÁCHAL, A., NOVÁČKOVÁ H., SOBOTOVÁ L.. Úvod do environmentální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání. Brno: Lipka, 2012.

MOLDAN, Bedřich. Civilizace na planetě Zemi. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.

NOVÁČEK, Pavel. Udržitelný rozvoj. Olomouc: PŘF UP, 2010.

ROTH, Petr (překlad). Kniha ekologie. Praha: Euromedia Group, 2020. Universum (Euromedia Group).

SCHUMACHER, E. F. Malé je milé, aneb, Jak by vypadala ekonomie, které by záleželo na lidech. Praha: Kořeny, 2021.

VLAŠÍN, M., LEDVINA P., MÁCHAL A. Desatero domácí ekologie. Brno: STEP, 2012.

DRAMATICKÁ VÝCHOVA

1. Dramatická výchova, její podstata a místo mezi ostatními obory estetické výchovy. Dramatická výchova a dramatické umění. Dramatická výchova a výchova. Proces dramatické výchovy, jeho součásti a struktura. Vztahy dramatické výchovy k příbuzným oborům.
2. Vývoj dramatické výchovy. Vývoj dramatické výchovy v kontextu reformních pedagogických směrů 20. let 20. století. Hlavní směry vývoje dramatické výchovy v USA a ve Velké Británii, jejich významní představitelé.
3. Vývoj dramatické výchovy v České republice. Významní představitelé (M. Disman, J. Mlejnek, J. Delongová a další) – literatura. Moderní pojetí dramatické výchovy, jeho vznik, vazba na reformní pedagogické směry. Vývoj metodiky dramatické výchovy.
4. Cíle a hodnoty dramatické výchovy. Cíle dramatické výchovy v kontextu estetické výchovy, specifické cíle dramatické výchovy. Dramatická výchova a rozvoj osobnosti.
5. Metody a techniky užívané v dramatické výchově. Vymezení pojmů metoda a technika. Různé klasifikace metod dramatické výchovy. Základní metody a techniky dramatické výchovy (dramatická hra, hra v roli, improvizace).
6. Dramatická výchova ve škole. Dramatická výchova jako pedagogický princip, jako metoda práce, jako samostatný předmět. Dramatická výchova v RVP ZV. Hodnocení v procesu dramatické výchovy.
7. Plánování a strategie vedení v dramatické výchově. Typy dramaticko-výchovných lekcí. Přípravné fáze učitele. Příprava látky a témat. Základní typy vedení dramaticko-výchovné lekce (boční vedení, učitel v roli). Motivace, instrukce a reflexe v dramatické výchově.
8. Školní drama. Charakteristika a princip školního dramatu. Významní představitelé. Role učitele ve školním dramatu. Stavba školního dramatu a stavba dramatu dle Aristotela. Techniky strukturování.
9. Dětské divadlo a dětský přednes jako součást dramatické výchovy. Problematika procesu a produktu v dramatické výchově. Význam inscenační práce ve výchovném procesu. Problematika dětského herectví. Srovnej divadlo pro děti a divadlo hrané dětmi.
10. Cíle a význam veřejného vystupování v dramatické výchově. Kritéria volby námětu a látky vzhledem k věkové charakteristice skupiny (naplňování sociálních potřeb, rozdíly mezi dospělými a dětmi v procesu dramatické výchovy atd.).

Základní literatura:

CLARK, J; DOBSON, W.; GOODE; T.; NEELANDS, J. Lekce pro život. Drama a integrované kurikulum. Brno: Masarykova univerzita, 2008.

MACKOVÁ, S. Dramatická výchova. Brno : JAMU, 2004.

MACHKOVÁ, E. Metodika dramatické výchovy. Praha : Artama, 1988.

MACHKOVÁ, E. Úvod do studia dramatické výchovy. Praha : IPOS, 1998.

MARUŠÁK, R., O. KRÁLOVÁ a V. RODRIGUEZOVÁ. Dramatická výchova v kurikulu současné školy: využití metod a technik. Praha: Portál (vydavatelství), 2008.

MORGANOVÁ, N., SAXTONOVÁ, J. Vyučování dramatu. Praha : Artama, 2001.

SVOZILOVÁ, Dana. Analýza strukturované dramatické hry v kontextu dramatické výchovy. Vyd. 1. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2005.

ULRYCHOVÁ, I. Drama a příběh :tvorba scénáře příběhového dramatu v dramatické výchově. 1. vyd. Praha: Divadelní fakulta Akademie múzických umění v Praze, 2007.

VALENTA, J. Metody a techniky dramatické výchovy. Praha: STROM, 1997.

WAY, B. Rozvoj osobnosti dramatickou improvizací. Praha: ISV, 1996.

TĚLESNÁ VÝCHOVA

1. Nástin vývoje TV na našem území ve vztahu k nejznámějším systémům TV ve světové historii. Aktuální situace a možnosti pohybového režimu dětí a mládeže a koncipování školní a mimoškolní TV.
2. Historie školní TV, cíle tělesné výchovy v současném pojetí zdravotně orientované TV a vztah k RVP ZV.
3. Pohybové schopnosti a dovednosti. Hodnocení a testování pohybových schopností a dovedností se zaměřením na děti a mládež školního věku (UNIFITTEST, EUROFIT, FITNESSGRAM – MOBAK).
4. Pohybové (motorické) učení, jeho fáze, význam her v pohybovém učení, faktory ovlivňující proces motorického učení.
5. Význam a úloha tělesné zdatnosti a výkonnosti, zvláštnosti rozvoje motorické výkonnosti dětí a mládeže.
6. Péče o děti s rozdílným pohybovým nadáním v současné koncepci školní i mimoškolní TV, zásady pohybového zatěžování a zdravotně orientovaná zdatnost.
7. Zdravotní problémy pohybové aktivity dětí a mládeže, TV zdravotně oslabených žáků.
8. Zásady bezpečnosti a hygieny v TV. Základní vybavení pro TV a sport, možnosti pořádání sportovních soutěží pro děti a mládež (příklad propozice konkrétní akce).
9. Netradiční pohybové programy (např. psychomotorika), netradiční hry, netradiční náčiní, netradiční didaktické styly v jejich uplatňování.
10. Tělovýchovné chvílky, rekreační využití přestávek, TV ve školních družinách. Integrovaná terénní výuka, cvičení v přírodě, vycházky, exkurze, škola v přírodě, školní i mimoškolní výlety, letní i zimní pobyty v přírodě.

Základní literatura:

DVOŘÁKOVÁ, H. Školáci v pohybu: tělesná výchova v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2012.

FIALOVÁ, L. Aktuální témata didaktiky: školní tělesná výchova. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. JABŮRKOVÁ, V.,

VLČKOVÁ, V. Pedagogický pracovník mezi paragrafy. Olomouc: Hanex, 2005.

JEŠINA, O. a kol. Aplikovaná tělesná výchova. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011.

LOCHMANOVÁ, L., MAZAL, F. Učitel tělesné výchovy mezi paragrafy. Olomouc: Hanex, 1998.

MAZAL, F. Pohybové hry a hraní. Olomouc: Hanex, 2000.

MUŽÍK, V., KREJČÍ, M. Tělesná výchova a zdraví. Olomouc: Hanex, 1997.

NOVÁČEK, V., MUŽÍK, V., KOPŘIVOVÁ, J. Vybrané kapitoly z teorie a didaktiky tělesné výchovy. Brno: Pedagogická fakulta MU, 2001.

RYCHTECKÝ, A., FIALOVÁ, L. Didaktika školní tělesné výchovy. 2. přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 1998.

SLEPIČKOVÁ, I. Sport a volný čas. Praha: Karolinum, 2000.

STŘELEČEK, S. Studie z teorie a metodiky výchovy. Brno: PdF MU a MSD, s.r.o., 2002.

Další doporučená literatura:

MUŽÍK, Vladislav et al. Škola a zdraví pro 21. století, 2010: škola, pohyb a zdraví: výzkumné výsledky a projekty. 1. vyd.

Brno: Masarykova univerzita ve spolupráci s MSD, 2010.

PÜHSE, U., GERBER, M (Eds). International Comparison of Physical Education: Concepts, Problems, Prospects. Oxford:

Meyer & Meyer Sport, 2005.

Vzdělávací programy, metodické příručky a jiné metodické materiály s tělovýchovnou a sportovní tematikou.